

## POSTANOWIENIE

Dnia 6 marca 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Mariusz Załucki

w sprawie z powództwa H. Niestandaryzowanego Sekurytyzacyjnego Funduszu  
Inwestycyjnego Zamkniętego w W.

przeciwko M. K.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym 6 marca 2023 r. w Izbie Cywilnej w Warszawie,

**1. stwierdza, że dokonana w dniu 5 września 2022 r. czynność określona jako postanowienie Sądu Najwyższego jest orzeczeniem nieistniejącym;**

**2. pozostawia żądanie wyłączenia od rozpoznania sprawy złożone przez SSN Jacka Widło w dniu 10 sierpnia 2022 r. w aktach sprawy bez żadnych dalszych czynności.**

## UZASADNIENIE

Pozwany M. K. wywiódł zażalenie od wyroku Sądu Okręgowego w Jeleniej Górze z 10 grudnia 2021 r. Wyznaczony do składu Sądu Najwyższego do rozpoznania tego zażalenia zarządzeniem Prezes Sądu Najwyższego kierującej pracami Izby Cywilnej SSN Jacek Widło zażądał wyłączenia go od orzekania w sprawie. Jako podstawę wskazał art. 51 k.p.c., oraz odpowiednio stosowane art. 48-49 k.p.c., oraz ewentualnie art. 44[1] § 1 k.p.c.

W uzasadnieniu wskazał, iż wniosek złożono z uwagi na treść wyroku Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu z 8 listopada 2021,

(*Dolińska-Ficek, Ozimek*), z którego - w ocenie tego Sędziego wynika - że orzeczenie wydane przez sąd, w skład którego uczestniczy sędzia powołany na urząd sędziego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r., poz. 3), narusza standard z art. 6 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (sądu ustanowionego ustawą). Powoduje to w jego ocenie poważne ryzyko traktowania orzeczenia wydanego w takiej sytuacji jak w warunkach nieważności postępowania. Wskazał on w związku z tym, iż wniosek jest uzasadniony dobrem wymiaru sprawiedliwości, interesem stron i ich prawem do rzetelnego procesu oraz dobrem państwa.

Sąd Najwyższy postanowieniem z 5 września 2022 r. stwierdził istnienie przesłanek wyłączenia SSN Jacka Widła od rozpoznania sprawy.

Następnie zarządzeniem Prezes Sądu Najwyższego kierującej pracami Izby Cywilnej, w związku z w/w postanowieniem Sądu Najwyższego, w miejsce SSN Jacka Widły do składu Sądu Najwyższego został wyznaczony SSN Grzegorz Misiurek, który w planie sesji Izby Cywilnej w danym miesiącu pełnił funkcję sędziego rezerwowego.

Powyższe okoliczności stanowiły podstawę wątpliwości Sądu Najwyższego w niniejszej sprawie co do składu, w jakim Sąd winien rozpoznać zażalenie. Właściwe ukształtowanie składu sądu to bowiem okoliczność, którą sąd musi brać pod uwagę z urzędu w każdym stanie sprawy. Właściwe ukształtowanie składu ma przy tym m.in. znaczenie praworządnościowe, albowiem - w szerszej perspektywie - wpisuje się w konstytucyjnie gwarantowane prawo obywatela do sądu właściwego, w tym także właściwie obsadzonego i bezstronnego (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP). W tym sensie, wniosek o wyłączenie sędziego, uwzględniony z naruszeniem obowiązujących przepisów, mając wymiar zarówno procesowy, jak i ustrojowy, w obu znaczeniach pozostaje instrumentem mogącym ingerować w urzeczywistnienie prawa do sądu.

Tak właśnie należało ocenić postanowienie Sądu Najwyższego uwzględniające żądanie wyłączenia SSN Jacka Widła (bo tak należy rozumieć

postanowienie SN z 5 września 2022 r. mimo jego niejasnej treści). W tym zakresie Sąd Najwyższy podziela w całości argumentację zawartą w postanowieniu Sądu Najwyższego z 18 listopada 2022 r., II CSKP 205/22. Z orzeczenia tego wynika m.in., że niekonstytucyjne, a zatem niedopuszczalne, jest rozpoznanie żądania wyłączenia sędziego, który obejmuje zarzuty odnoszące się do okoliczności jego powołania (wyroki Trybunału Konstytucyjnego: z 2 czerwca 2020 r., P 13/19; z 23 lutego 2022 r., P 10/19; z 10 marca 2022 r., K 7/21). Orzeczenia ETPC odwołujące się do okoliczności powołania sędziego w zakresie w jakim nawiązują do oceny dokonanej w niekonstytucyjnym akcie normatywnym, jakim jest wyeliminowana z obrotu prawnego na skutek wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 20 kwietnia 2020 r., U 2/20, uchwała z 23 stycznia 2020 r. połączonych składów Izby Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego (BSA 1-4110-1/20) w żaden sposób nie zmieniają tego stanu rzeczy.

Uwzględnienie w aktualnym stanie normatywnym w Polsce żądania opartego na takiej podstawie jak w/w jest wadliwe. Żaden akt stosowania prawa, którego podstawą miałyby być norma wyeliminowana na mocy orzeczenia Trybunału, nie może być wydany, a tym bardziej, w przypadku jego przedłożenia, respektowany w obrocie prawnym. Jak wynika z najnowszego orzecznictwa Sądu Najwyższego, orzeczenie takie, jako ignorujące moc powszechnie wiążącą orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego (art. 190 ust. 1 Konstytucji RP), jest wydane *ultra vires*, będąc jednocześnie rażąco sprzecznym z obowiązującym w Polsce porządkiem prawnym (zob. np. postanowienie SN z 7 grudnia 2022 r., II CSKP 360/22).

Ponadto, stwierdzenie istnienia przesłanek wyłączenia sędziego - jak to uczynił Sąd Najwyższy w niniejszej sprawie w postanowieniu z 5 września 2022 r. - sugeruje przy tym, że nie chodzi tu o wyłączenie na wniosek sędziego orzeczeniem konstytutywnym (*iudex suspectus*), tylko stwierdzenie podstaw wyłączenia deklaratoryjnego (*judex inhabilis*). Jedynym przepisem prawa polskiego na gruncie procesu cywilnego zawierającym unormowanie wyłączenia sędziego z mocy ustawy jest art. 48 k.p.c. Wskazane tam powody wyłączenia są określone kategorycznie i żaden z nich nie dotyczy sytuacji wskazanej w żądania SSN Jacka Widło. Przepisu tego nie można też stosować *per analogiam*. Także i z tego powodu orzeczenie z 5 września 2022 r. nie ma uzasadnienia w obowiązującym

w Polsce stanie prawnym.

Orzeczenie sądu, które zawiera rozstrzygnięcie niemające żadnego uzasadnienia w obowiązującym stanie prawnym, będąc z nim rażąco sprzecznym, nie może wywierać takich skutków prawnych, jakie wywierają prawidłowe rozstrzygnięcia. Takie stanowisko należy wyprowadzić z istoty sądowego wymiaru sprawiedliwości, w ramach którego sądy są obowiązane stosować prawo, a wszelkie decyzje podejmowane w ramach niezawisłego orzekania, muszą pozostawać w zgodzie z Konstytucją i ustawami (art. 178 ust. 1 Konstytucji RP). Dlatego konieczne jest pozbawienie skutków prawnych takich orzeczeń.

Orzeczenie o wyłączeniu sędziego od rozpoznania sprawy jest orzeczeniem niezaskarżalnym. Jedyną dostępną drogą na gruncie prawa procesowego cywilnego do pozbawienia go skutków prawnych jest stwierdzenie jego nieistnienia. Z uwagi na wskazaną powyżej wadliwość postanowienia Sądu Najwyższego z 5 września 2022 r., która nie jest usuwalna w inny sposób, Sąd Najwyższy stwierdził jego nieistnienie. Nieistnienie orzeczenia, w tym z uwagi na jego sprzeczność z art. 190 ust. 1 Konstytucji RP, musi być badane przez sąd w każdym stanie i stadiach sprawy, w której orzeczenie to zostało wydane (por. postanowienie SN z 26 lipca 2016 r., III CZ 25/17).

Jak przyjmuje się ostatnio w orzecznictwie Sądu Najwyższego (np. postanowienie z 7 grudnia 2022 r., III CZ 234/22), w przypadku żądania niepodlegającego rozpoznaniu z uwagi na jego niedopuszczalność niecelowe jest wyznaczenie składu do jego rozpoznania, zaś samo żądanie pozostawia się w aktach bez żadnych dalszych czynności (*per analogiam intra legem* z art. z art. 53<sup>1</sup> § 2 k.p.c. oraz art. 26 § 3 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym).

Na marginesie Sąd Najwyższy wskazuje także, iż również skład ukształtowany z udziałem SSN Grzegorza Misiurka jako sędziego rezerwowego nie mógłby rozpoznać zażalenia w niniejszej sprawie. Do tego Sędziego, jako sygnatariusza oświadczenia 30. sędziów Sądu Najwyższego z 10 października 2022 r. dotyczącego kształtowania składów kolegialnych, w pełni mają bowiem zastosowanie zastrzeżenia wskazane w postanowieniu Sądu Najwyższego z 14

grudnia 2022 r., I CSK 2170/22, a jego udział w rozpoznaniu sprawy rodziłby wątpliwość co do sprzeczności składu Sądu Najwyższego z przepisami prawa (w rozumieniu art. 379 pkt 4 k.p.c.).

Dlatego, na podstawie art. 190 ust. 1 w zw. z art. 2, art. 7 i art. 8 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 398<sup>10</sup> zd. 2 w zw. z art. 53<sup>1</sup> § 2 k.p.c. i art. 26 § 3 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (*per analogiam*), Sąd Najwyższy, orzekł jak w sentencji postanowienia.